

Poznáváme kraje ČR

- ČR má **14 krajů**
- střediskem každého kraje je **krajské město**, kde sídlí **krajský úřad** v čele s **hejtmanem**

Hlavní město Praha

- hlavní město Praha tvoří samostatný kraj (nejmenší)
- v Praze žije přes 1 milion obyvatel
- sídlí zde prezident republiky, vláda a parlament
- mnoho **historických památek**: Pražský hrad, Hradčany, Malá Strana
- nejznámější místa v Praze: Karlova univerzita, Národní muzeum, Národní divadlo, Karlův most, Staroměstské náměstí s orlojem, závodíště ve Velké Chuchli (koňské dostihy), Vyšehrad, Petřín, Václavské náměstí...
- historické centrum Prahy je zapsáno do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO
- je důležitou dopravní křižovatkou (střed Čech i Evropy)

Středočeský kraj

- obklopuje Prahu
- **krajské město**: Praha
- **povrch**: Polabská nížina, Středočeská pahorkatina, Brdy, u Mělníka se Vltava vlévá do Labe
- **podnebí**: je teplé, pěstuje se tu pšenice, cukrová řepa, kukuřice, zelenina a ovoce
- **průmysl**: chemický - Neratovice, automobilový - Mladá Boleslav
- **historická města**: Mělník, Kutná Hora
- **hrad**: Karlštejn, Křivoklát, Kokořín
- **zámky**: Konopiště, Lány, Veltrusy

- **turismus:** Koněpruské jeskyně v Českém krasu a CHKO křivoklátsko a Kokořínsko

Jihočeský kraj

- krajské město: **České Budějovice**
- **povrch:** Novohradské hory a pohoří Šumava
- **vodstvo:** na Šumavě pramení řeka **Vltava** - na jejím toku najdeme vodní nádrž Lipno
- **podnebí:** chladnější a vlhké - pěstují se zde obiloviny, brambory a řepka
- **chov:** ryby, kachny, skot, prasata
- **průmysl:** dřevozpracující, potravinářský a energetický - v tomto kraji se nachází jaderná elektrárna **Temelín**
- **historická města:** Tábor, Třeboň, Český Krumlov
- **zámky:** Hluboká, Červená Lhota
- **hrady:** Zvíkov, Rožmberk

Plzeňský kraj

- krajské město: **Plzeň**
- **povrch:** pohoří Šumava, Český les
- **vodstvo:** řeka Berounka - vzniká soutokem 4 řek: Mže, Radbuza, Úslava, Úhlava)
- **podnebí:** chladnější a vlhké - pěstují se zde brambory, obiloviny
- **chov:** skotu
- **průmysl:** na Plzeňsku se těží a zpracovává kaolin, pivovarnictví (Prazdroj)
- nachází se zde národopisná oblast **Chodsko** - nářečí, lidové zvyky, chodské koláče
- **historické památky:** zámek Horšovský Týn, vodní hrad Švihov, nejrozsáhlejší hradní zřícenina Rábí

Karlovarský kraj

- krajské město: **Karlovy Vary**
- má nejméně obyvatel ze všech krajů
- **povrch:** Krušné hory, Doupovské hory (vznikly sopečnou činností)
- **vodstvo:** pozůstatkem sopečné činnosti jsou zde teplé minerální prameny v lázních; nejvýznamnější řekou je Ohře
- **podnebí:** nejsou zde vhodné podmínky pro zemědělství
- **průmysl:** těžba hnědého uhlí - spaluje se v tepelných elektrárnách (výroba elektřiny); jsou zde i bohatá naleziště kaolinu (výroba porcelánu)
- **zajímavosti:** výroba lázeňských oplatek, Mezinárodní filmový festival
- **lázeňská města:** Karlovy Vary (nejznámější pramen - **VŘÍDLO**), **Mariánské lázně**, **Františkovy lázně**
- **historické památky:** hrad Loket, zámek Kynžvart

Ústecký kraj

- krajské město: **Ústí nad Labem**
- **povrch:** Mostecká pánev (těžba hnědého uhlí), Krušné hory a České středohoří (je sopečného původu) + nachází se zde národní park **České Švýcarsko**
- **vodstvo:** protéká zde řeka Labe, do které se vlévá řeka Ohře
- **podnebí:** teplé a suché podnebí - kolem Žatce se pěstuje chmel
- **průmysl:** chemický, těžba hnědého uhlí (kolem města Most), tepelné elektrárny
- **zajímavosti:** v Děčíně se nachází říční přístavy, v Teplicích lázně
- **historické památky:** zámky Klášterec nad Ohří a Krásný Dvůr

Liberecký kraj

- krajské město: **Liberec**
- **povrch:** Lužické hory, Jizerské hory, turisticky oblíbený Český ráj, Krkonoše
- **vodstvo:** protéká zde řeka Labe a také řeka Nisa, Máchovo jezero - oblíbené turisty
- **podnebí:** chladnější s častějšími srážkami; chov prasat a drůbeže
- **průmysl:** sklářství (Nový Bor), bižuterie (Jablonec nad Nisou), strojírenství
- **zajímavosti:** **Český ráj** - pískovcové skalní útvary (skalní města) a do kraje zasahuje i **KRNAP** = Krkonošský národní park
- **historické památky:** zámky Sychrov, Hrubá Skála, hrady Bezděz a zřícenina hradu Trosky

Královéhradecký kraj

- krajské město: **Hradec Králové**
- **povrch:** velké výškové rozdíly - od Polabské nížiny až po nejvyšší horu ČR **Sněžku** v Krkonoších, pískovcová skalní města - Adršpašsko-teplické skály; do tohoto kraje zasahuje také KRNAP (Krkonošský národní park)
- **vodstvo:** v Krkonoších pramení řeka Labe, které pak tímto krajem protéká
- **podnebí:** v polabí (nížiny) se pěstuje pšenice, cukrová řepa a kukuřice + ovocné sady; v podhorských oblastech se pěstují brambory, oves, len
- **průmysl:** potravinářský, chemický, dřevozpracující
- **zajímavosti:** ZOO + Safari ve Dvoře Králové nad Labem; střediska zimních sportů - Pec pod Sněžkou a Špindlerův Mlýn
- **historické památky:** zámky Kuks, Opočno; hrad Kost

Pardubický kraj

- krajské město: **Pardubice**
- **povrch:** Polabská nížina, Orlické hory, Kralický Sněžník - pramení zde řeka Morava
- **vodstvo:** část kraje patří do povodí řeky Labe, část do povodí řeky Moravy
- **podnebí:** pěstují se zde obiloviny, cukrová řepa, brambory
- **průmysl:** strojírenský, chemický a potravinářský
- **zajímavosti:** Česká Třebová - důležitá železniční křižovatka; Vysoké Mýto - výroba autobusů
- **historické památky:** historické centrum města Litomyšl + zámek v Litomyšli zapsán na seznam UNESCO; hrad Kunětická hora, v kraji se nachází skanzen Soubor lidových staveb a řemesel Vysočina

Kraj Vysočina

- krajské město: **Jihlava**
- **povrch:** tento kraj tvoří zeměpisnou (pomyslnou) hranici mezi Moravou a Čechami; rozkládá se zde Českomoravská vrchovina
- **vodstvo:** na Českomoravské vrchovině pramení mnoho řek
- **podnebí:** je zde méně úrodná půda - pěstuje se zde len, oves, žito, brambory
- **průmysl:** strojírenský, potravinářský a chemický - **jaderná elektrárna Dukovany**
- **zajímavosti:** v kraji se nacházejí 3 památky zapsané na seznam UNESCO:
  - kostel sv. Jana Nepomuckého (tvar pěticípé hvězdy)
  - historické jádro města Telč
  - kostel sv. Prokopa a židovský hřbitov v Třebíči

- **historické památky:** hrad Pernštejn, zámek v Telči

Jihomoravský kraj

- krajské město: **Brno**
- **povrch:** převažují nížiny; Dražanská vrchovina - její součástí je **CHKO Moravský kras**
- **vodstvo:** protéká tudy řeka **Morava**, jejím nejdůležitějším přítokem je řeka **Dyje**, kolem které se rozprostírá NP **Podyjí**
- **podnebí:** nejteplejší krajina s úrodnou půdou - pěstuje se zde pšenice, kukuřice, vinná réva a zelenina a ovoce
- **průmysl:** potravinářský, strojírenský a textilní
- **zajímavosti:** Lednicko-valtický areál je zapsán na seznamu UNESCO; Moravský kras - propast Macocha, krápníkové jeskyně, ponorná říčka Punkva
- **historické památky:** historická města Znojmo a Mikulov; zámek Vranov nad Dyjí; v kraji najdeme národopisnou oblast Slovácko - slovácké kroje a typická malovaná venkovská stavení

CHKO = chráněná krajinná oblast

NP = národní park

Zlínský kraj

- krajské město: **Zlín**
- **povrch:** kolem řeky Moravy nížiny, poté už hornatá část - Bílé Karpaty, Javorníky, Moravskoslezské Beskydy (největší CHKO v ČR)
- **vodstvo:** krajem protékají řeky Morava a Bečva
- **podnebí:** v nížinách je podnebí teplé - ovoce, zelenina a vinná réva, výše se pěstují brambory, len a oves
- **průmysl:** gumárenství - výroba pneumatik Barum v Otrokovicích

- **zajímavosti:** Zlín byl dříve znám výrobou obuvi (Tomáš Baťa)
- **historické památky:** Kroměříž, lázně Luhačovice, **zámek** Buchlovice, Lešná (v okolním parku je ZOO), hrad Buchlov; skanzen v Rožnově pod Radhoštěm
- **v kraji najdeme 3 národopisné oblasti zároveň** - Valašsko v okolí Vsetína, Slovácko v okolí Uherského Hradiště a Hanou